



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 11/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu a rozhodnutiu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 31D/20/2021-131 z 13. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. augusta 2022 o 23.58 h v elektronickej podobe bez autorizácie, ktorú doplnil v listinnej podobe 9. septembra 2022, domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím, ktorým bol ako sudca uznaný vinným z disciplinárneho previnenia a ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Na návrh ministerky spravodlivosti bol sťažovateľ, ktorý je od 12. júna 2014 sudcom Okresného súdu Prešov, ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím uznaný vinným za to, že (i) v civilnom spore, ktorý začal v roku 2014, nekonal najneskôr od začiatku roka 2017 do 9. júla 2021, a (ii) v civilnom spore, ktorý začal v roku 2015, nekonal najneskôr od začiatku roka 2018 do 9. júla 2021. Podľa rozhodnutia sťažovateľ zavinene porušil povinnosti sudcu podľa § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení do 30. novembra 2021 (ďalej len „zákon o sudcoch“), podľa ktorého sudca je povinný v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných prieťahov, čím sa dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch, podľa ktorého takýmto previnením je

zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu. Za to mu bolo podľa § 117 ods. 1 písm. a) a ods. 6 zákona o sudcoch uložené disciplinárne opatrenie – napomenutie.

3. Čo sa týka prvého sporu bolo zistené, že konanie začalo 9. júna 2014, 14. júla 2014 bol žalobca vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, 24. júla 2014 bol žalovaný vyzvaný na vyjadrenie k žalobe, 26. novembra 2014 bol spis predložený sťažovateľovi, ktorý 9. júla 2021 uznesením konanie pre nedostatok právomoci zastavil. Čo sa týka druhého sporu, bolo zistené, že konanie začalo 16. februára 2015, 22. apríla 2015 boli žalobcovia vyzvaní na opravu žaloby, 21. mája 2015 boli žalobcovia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku, 16. novembra 2016 boli žalobcovia opätovne vyzvaní na odstránenie väd podania, táto lehota im bola predĺžená do 10. januára 2017, 23. januára 2017 bol spis predložený sťažovateľovi, ktorý 9. júla 2021 uznesením podanie žalobcov pre vady, ktorá bránia pokračovaniu v konaní, odmietol.

4. Sťažovateľ vo vyjadrení k návrhu ministerky svoju zodpovednosť odmietol a vytkol mu, že je formálny a z hľadiska skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia nedostatočne konkretizovaný. Preto sa k nemu nemôže relevantne vyjadriť. Podľa sťažovateľa mu malo byť preukázané, že mal a mohol vybaviť viac vecí, a preto malo byť v návrhu opísané, koľko a akých vecí mu bolo pridelených, či si povinnosti priebežne plnil, ako bol súd obsadený sudcami a či si ostatní sudcovia nespôsobili zbytočné prietahy. Zdôraznil, že oproti iným sudcom mu bol pridelený neprimeraný počet vecí a sústredil sa na vybavenie iných vecí. Sťažovateľ argumentoval nedostatočným obsadením súdu a tým, že pracoval nad rámec pracovného času. Zdôraznil, že opakovane upozorňoval predsedu súdu na neprimerané zaťaženie a nedostatočné obsadenie súdneho oddelenia.

5. Najvyšší správny súd zdôraznil, že pri posudzovaní, či nekonanie je porušením povinnosti konať, je potrebné osobitne prihliadať na prípady, v ktorých by konajúci mal mať viacero povinností súčasne, avšak nemôže takto konať, pretože to z rôznych dôvodov nie je možné. Riešenie kolízie povinností, ktorá vzniká pri nadmernom počte pridelených vecí, je tak v konečnom dôsledku výsledkom pomerovania záujmov, ktoré odôvodňujú, aby sudca konal práve v určitej veci alebo aby vykonával práve určité úkony, a to aj na úkor iných vecí alebo úkonov. Posúdenie otázky, na čom je väčší záujem, však podľa najvyššieho správneho súdu nie je vecou ľubovôle sudcu a pri rozhodnutí o tom, v ktorej z množstva vecí bude konať, treba zohľadniť aj to, o akú starú vec ide.

6. Najvyšší správny súd, nadväzujúc na túto všeobecnú úvahu, zvýraznil dĺžku nečinnosti v oboch veciach, ktorá predstavovala 79 a 53 mesiacov, pričom toto obdobie posúdil ako zbytočný prietah. K tomu dodal, že obe veci sa počas tohto obdobia stali staršími ako päť rokov a vzhľadom na túto dĺžku konania v nich bolo potrebné konať prednostne. Podľa najvyššieho správneho súdu nebol dôvod prihliadnuť na pracovné zaťaženie, nasadenie a podmienky sťažovateľa, keďže v oboch veciach šlo o procesné rozhodnutia, ktoré sťažovateľ vyhotovil v jeden deň a ich vypracovanie mu podľa jeho vyjadrenia zabralo niekoľko hodín. Najvyšší správny súd výslovne uviedol, že sťažovateľovi nevytýka nedostatočné pracovné nasadenie, ale to, že nechal bez povšimnutia konania v dvoch veciach, v ktorých rozhodol po niekoľkoročnom spočívani nemeritorným rozhodnutím. Preto podstata jeho disciplinárneho previnenia spočíva v nesprávnom uprednostnení iných vecí na úkor už reštančných vecí z rokov 2014 a 2015, v ktorých bolo rozhodnuté až v totožný deň roku 2021.

7. Podľa najvyššieho správneho súdu je povinnosťou sudcu v konaní postupovať aj bez návrhov strán tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá a nekonanie sudcu v určitej veci je opomenutím konania, na ktoré je sudca povinný. Podľa najvyššieho správneho súdu počet sudcovi pridelených vecí je podstatnou okolnosťou na posúdenie konania sudcu, ktoré sa prejavuje v jeho nečinnosti a rozhodnutie sudcu o tom, aké úkony a v akých veciach bude vybavovať najskôr, je výsledkom váženia viacerých činiteľov. Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia, ktoré ministerka navrhovala na zníženie troch mesačných platov o 20 %, najvyšší správny súd zohľadnil pracovné úsilie sťažovateľa v rokoch 2014 až 2020, pričom skonštatoval jeho neprimerané zaťaženie a nedostatočné obsadenie súdu.

III.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakuje argumentáciu, ktorú uviedol v disciplinárnom konaní. Porušenie ústavných práv nachádza v odôvodnení rozhodnutia, ktoré považuje za arbitrárne. Podľa sťažovateľa sa najvyšší správny súd nevysporiadal s jeho námietkami o porušení práva na obhajobu, keď tvrdil, že k návrhu sa nemohol riadne vyjadriť, pretože skutok v ňom uvedený bol všeobecný a nebol bližšie konkretizovaný. Sťažovateľ tvrdí, že skutok bol nad rámec návrhu dotvorený až v odôvodnení rozhodnutia, ku ktorému sa už nemal možnosť vyjadriť.

9. Podľa sťažovateľa najvyšší správny súd v odôvodnení len všeobecne poukázal na vykonané dokazovanie, neuviedol, na základe akých konkrétnych zistení a úvah dospel k záveru o jeho nesprávnom postupe pri vybavovaní veci. Skonštatoval len, že uprednostnil iné veci pred spornými vecami. Takisto bližšie k tomu neuviedol, ako správne vyriešiť konflikt medzi potrebou vybavovať všetky pridelené veci a potrebou vybavovať ich riadne a včas. Ďalej uviedol, že najvyšší správny súd sa nevysporiadal s jeho námietkami o jeho neprimeranom zaťažení, o prekážkach v práci na strane zamestnávateľa, o forme jeho zavinenia a príčinným vzťahom medzi jeho postupom a spôsobeným následkom.

IV.

10. Na prieskum namietaného rozhodnutia možno aplikovať základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšším správnym súdom uložené opatrenie je výsledkom osobitného, zákonom vytvoreného súdneho konania vo vzťahu k sudcovi pre nesplnenie jeho zákonom stanovených povinností, pričom jeho výsledkom je postih, ktorý spočíva v akoby pracovnoprávnom postihu sťažovateľa. Hoci je sťažovateľ vo vzťahu k štátu v osobitnom postavení, podústavné právo stanovuje, že disciplinárny postih mu možno uložiť len za zákonom stanovených podmienok súdom v osobitnom disciplinárnom konaní. Preto nie je dôvod na to, aby sťažovateľovi v tomto súdnom konaní neboli poskytnuté záruky, či už podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ale aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Pri prieskume súdnych rozhodnutí ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa

všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Z judikatúry ESLP vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

12. Nie je dôvodná námietka sťažovateľa, podľa ktorej sa k návrhu ministerky nemohol riadne vyjadriť, pretože skutok v ňom uvedený bol všeobecný a nekonkretizovaný. Návrh, ktorý bol sťažovateľovi doručený a ku ktorému sa mohol vyjadriť, obsahoval pomenovanie konkrétneho opomenutia, ktoré spočívalo v tom, že napriek tomu, že objektívne (bez ohľadu na zaťaženie sťažovateľa a jeho pracovné podmienky) bolo vo veci možné rozhodnúť, k takémuto rozhodnutiu, ktoré v civilnom spore mohol urobiť len sťažovateľ, došlo v neprimerane dlhom časovom odstupe od posledného úkonu (v prvej veci 79 mesiacov a v druhej veci 53 mesiacov). Sťažovateľovi vytknuté opomenutie, či už v návrhu alebo v namietanom rozhodnutí, obsahuje jasné a zrozumiteľné skutočnosti, ktoré v konečnom dôsledku ani neboli sporné, keďže vyplývajú zo súdnych spisov vo veciach, ktoré boli sťažovateľovi pridelené. V prípade disciplinárneho postihu sudcu nie je žiaden dôvod na to, aby vo výroku, ktorý dostatočne konkretizuje opomenutie sudcu, boli osobitne vyjadrené subjektívne okolnosti týkajúce sa pracovného zaťaženia či pracovných podmienok sudcu. Tieto okolnosti môžu byť len dôvodom na to, aby z jasne pomenovaného opomenutia nebol vyvodенý právny záver o neplnení povinností sudcu konať bez zbytočných prieťahov.

13. Nemožno sa stotožniť s námietkou sťažovateľa, že najvyšší správny súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jeho námietkami o jeho neprimeranom zaťažení a o pracovných podmienkach. Na túto obranu najvyšší správny súd odpovedal tým, že kategorizoval povahu previnenia sťažovateľa tak, že výslovne uviedol, že nespochybňuje pracovné podmienky a nasadenie sťažovateľa, no vzhľadom na povahu skutku, ktorá spočíva v dlhoročnom nepovšimnutí si reštančných vecí, nie je dôvod sa nimi zaoberať, keďže sťažovateľovi nebol vytýkaný nedostatok pracovného nasadenia, ale jeho nesprávne rozhodnutie pritom, keď pred vybavením dvoch reštančných civilných sporov, ktoré bolo možné rozhodnúť procesným rozhodnutím, niekoľko rokov uprednostňoval iné veci. Takúto reakciu na námietky sťažovateľa možno považovať za ústavne udržateľnú, keďže z pohľadu základných práv sudcu k jeho disciplinárnemu previneniu môže dôjsť aj nesprávnymi rozhodnutiami pri riadení vlastnej práce. To platí o to viac, že v oboch konaniach sťažovateľ nekonal niekoľko rokov, čím okresný súd vystavil výraznému riziku podania ústavnej sťažnosti zo strany na jeho rozhodnutie márne čakajúcich účastníkov konania. Najvyšším správnym súdom formulovaný záver o tom, že s ohľadom na povahu opomenutia sťažovateľa nie je dôvod sa bližšie zaoberať argumentmi o jeho pracovnom zaťažení a nasadení, nemožno považovať za arbitrárny, keďže ide o jasne vysvetlenú reakciu na povahu jeho disciplinárneho previnenia.

14. Odôvodnenie a právny záver namietaného rozhodnutia je ústavne akceptovateľný a nevybočuje z limitov základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

V.

15. Na okraj sa však nedá uviesť pár slov k povahe disciplinárneho previnenia sťažovateľa. Sťažovateľ sa sudcom okresného súdu stal v polovici roka 2014, pričom v prvých troch rokoch 2014 až 2016 mu bolo pridelených 498, 593 a 454 vecí. Na začiatku roka 2015 mal 159 nevybavených reštančných vecí (ide o veci, ktoré nie sú právoplatne skončené do roka od ich začatia), no už ku koncu roka 2015 mal takýchto vecí 273, pričom ku koncu roka 2020 mal takýchto vecí až 333. K tomuto nárastu došlo aj napriek tomu, že v rokoch 2017 až 2020 mu nápad nových vecí výrazne klesol na priemernú ročnú úroveň približne 340 vecí ročne. Už len tieto čísla indikujú, že sťažovateľ napriek výraznému zníženiu nápadu nedokáže znižovať počet reštančných vecí. Teda aj pri podstatnom znižovaní nápadu nie je schopný znižovať riziká toho, že vo veciach, ktoré sú mu pridelené, dôjde k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

16. Na okraj sa nedá neuviesť pár slov aj k tvrdeniam o tom, ako je sťažovateľ neprimerane zaťažovaný vysokým nápadom Okresného súdu Prešov oproti nápadu iných okresných súdov a aj rozvrhom práce Okresného súdu Prešov oproti iným sudcom tohto súdu. Preto bolo nahliadnuté nielen do štatistických výkazov sťažovateľa, ale aj do štatistického výkazu celkom iného sudcu, celkom iného okresného súdu, o ktorom sa na rozdiel od sťažovateľa a od Okresného súdu Prešov ústavný súd v ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní nedozvedá. Zatiaľ čo sťažovateľovi bolo v roku 2015 pridelených 593 vecí, tomuto anonymnému sudcovi anonymného súdu bolo pridelených 551 vecí. I sudcovi tohto iného súdu sa medziročne znížil v posledných rokoch nápad a v roku 2020 mu napadlo už len 230 vecí, zatiaľ čo sťažovateľovi 346 vecí, pri ktorých sa mu nedarí znižovať počet reštančných vecí. Tento rozdiel je však bagateľom pri zistení, že sťažovateľ mal ku koncu roka 2020 nevybavených 333 reštančných vecí, no z pohľadu nápadu nie celkom iný sudca nie celkom iného súdu len 16 takýchto reštančných vecí.

17. Snaha o komparáciu čísiel súdnych štatistík bola podstatnou stránkou obrany sťažovateľa v disciplinárnom konaní. I keď ústavný súd nechce byť disciplinárnym súdom, nedá sa na okraj neuviesť, že obe veci, v ktorých boli sťažovateľovi vytýkané prietahy a z toho vyvedené jeho disciplinárne previnenie, boli v skupine 309 vecí, ktoré v štatistikách sťažovateľa už ku koncu roka 2016 boli vykázané ako nevybavené a cielene negatívne zvýraznené ako reštančné. V nasledujúcich štyroch rokoch sťažovateľ vybavil 1479 vecí (priemerne približne 340 ročne). Podstata disciplinárneho previnenia sťažovateľa spočíva v tom, že najmenej počas týchto štyroch rokov si nenašiel čas na to, aby práve tieto veci vybavil celkom jednoduchým procesným rozhodnutím, a tak okresný súd nevystavoval riziku toho, že vo vzťahu k stranám týchto dvoch konaní dôjde k vysloveniu porušenia ich základných práv. Za toto sťažovateľom bagatelizované zlyhanie vnútorného riadenia jeho súdneho oddelenia, ktorého následkom bolo nevyslovené porušenie základných práv strán sporu, bol sťažovateľ postihnutý bagateľným opatrením v podobe napomenutia. Takýto zásah do jeho práv je ústavne udržateľný a treba dúfať, že bude viesť k náprave, ktorá sa u sťažovateľa ako sudcu prejaví väčším rešpektom k plneniu vlastných pracovných povinností ako nevyhnutného predpokladu naplnenia základných práv občanov.

18. Rovnako sa treba nádejať, že náprava v pracovnej činnosti sťažovateľa bude viesť k tomu, že nebude nútený brániť sa ďalším disciplinárnym rozhodnutiam tak, aby v minútach pred polnocou posledného dňa lehoty (bližšie III. ÚS 692/2022) nemusel ústavnými sťažnosťami hľadať v práci

iných ospravedlnenie vlastných zlyhaní, ktoré viedli k porušeniu základných práv občanov (bližšie napr. III. ÚS 519/2021, III. ÚS 613/2021, III. ÚS 552/2021, III. ÚS 637/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2023

Robert Šorl
predseda senátu